

Evropska doporučení k činnosti dobrovolníků ve vězení

Preambule

Evropské fórum pro aplikovanou trestní politiku (EFK; www.europaforum-kriminalpolitik) ve spolupráci s francouzskou Národní asociací dobrovolníků působících ve vězení (ANVP; www.anvp.fr) uspořádalo v letech 2010 a 2011 v různých evropských městech mezinárodní setkání dobrovolníků angažujících se ve vězení.

Účastníci těchto setkání

- analyzovali praxi dobrovolnické práce ve vězení různých evropských zemí, aby navzájem obohatili své znalosti,
- hledali cesty k tomu, jak ve společnosti prostřednictvím poznávání zlepšit porozumění vězení a dosáhnout jeho transparentnosti.

Hlavním cílem je reintegrace vězňů do občanské společnosti – při uvědomění si skutečnosti, že téměř všichni se do společnosti znovu vrátí.

Je proto v obecném zájmu, aby se vězení stalo místem, kde každý odsouzený odpykává svůj trest v podmínkách, které mu umožní porozumět smyslu trestu a co nejlépe ho připraví na propuštění. Po celou dobu výkonu trestu musí být dbáno na to, aby on sám zůstal aktivním subjektem vlastního života. Tímto principem by se měli řídit jak profesionálové, tak i dobrovolníci působící ve vězení.

Náš aktuální i budoucí úvazování a jednání vychází ze dvou prostých přesvědčení:

- Nikdo nemůže být redukován jen na spáchaný trestný čin.
- Pouze ten, kdo si uvědomuje svoji lidskou důstojnost, může plnohodnotně žít a převzít občanskou odpovědnost.

Aby byl umožněn úspěšný návrat do společnosti po propuštění z vězení, je třeba budovat mosty mezi extra- a intramuralním světem. K tomu je bezpodmínečně nutné pochopit a přijmout dobrovolníka jako osobu vězňem blízkou – jako partnera k rozhovorům. Tato nezbytnost aktivní přítomnosti zástupců občanské společnosti ve vězení je zvláště aktuální v době hospodářské, sociální a hodnotové krize, kterou nyní Evropa prožívá.

Je treba jeste zduraznit:

- Dobrovolnici ve vezenství mají velmi specifickou roli: pracují zdarma (ve vlastním i přeneseném smyslu slova) a nemají žádné jiné poslání, než budovat dyadické vztahy důvěry mezi občany – jako spojení mezi vězňem uvnitř a společností mimo vězení.
- Jde rovněž o to, navázat a dále rozvíjet kontakty mezi dobrovolníky a penitenciárními profesionály – v atmosféře vzájemného respektování. Tvoríme články řetězce a chceme společně přispět k rovnováze v naší společnosti.

Jasným a přesným základem naší práce jsou Evropská vězenská pravidla (schválena Radou Evropy v roce 1973 a naposledy revidována 2006), „soubor minimálních zásad platných pro všechny oblasti vezenství“, „který je důležitý pro zajištění podmínek důstojných člověka a prospěšné zacházení v soudobých, pokrokových vězenských systémech“.

Praxe a pravidla institucionálního zakotvení penitenciárních profesionálů a zejména dobrovolníků jsou přitom v jednotlivých evropských zemích velmi odlišná.

Pro další zlepšení činnosti občanů dobrovolně se angažujících pro vězňe i společnost považujeme za vhodné a potřebné předložit příslušným úřadům různých evropských zemí následující doporučení.

Doporučení

I. Význam dobrovolnické činnosti ve vezenství

Evropské dobrovolnické centrum v Bruselu definuje dobrovolnickou činnost v širokém sociálním kontextu (Manifest 2006):

„Dobrovolníci se angažují:

- z vnitřních motivů a vlastní vůle,
- bez nároku na odměnu,
- v určitém organizačním rámci...
- s cílem venovat se druhému člověku a být tak přínosem pro celou společnost.“

Dobrovolnická činnost ve vezenství

- přináší normalitu „vnejsku“ do silně reglementovaného vězenského světa,
- se uskutečňuje v rozmanitých formách, např. prostřednictvím kontaktu s jednotlivci nebo nabídek skupinám,
- je důležitým společenským úkolem, protože dobrovolníci rozhojňují sociální realitu o problematiku vezenství,
- musí respektovat vnitřní rad konkrétní vězňice, přitom potřebuje vstřícnost vězenského managementu, nemůže však jím být řízena,
- nevyžádává logiku výkonu, nýbrž je setkáním občanů.

II. Rámecové podmínky pro činnost dobrovolníku ve vezenství

1. Organizace dobrovolnické činnosti

Získávání

- Dobrovolníci mají reprezentovat co možná nejširší spektrum společnosti.
- Koordinátor dobrovolnické činnosti (odpovědný za práci dobrovolníku) má v osobním rozhovoru zjišťovat jejich způsobilost a motivaci.

Vzdelavani

- Dobrovolnici jsou pro svoji činnost připravováni zpravidla před jejím zahájením. Získávají specifické poznatky zejména o fungování vězení, bezpečnostních předpisech, mlčenlivosti, komunikaci a zacházení s vězni.
- Při koncipování a realizaci tohoto vzdělávání spolupracují dobrovolníci s profesionály.

Prijeti

- Pro přijetí a ukončení činnosti je třeba stanovit a dodržovat jednoznačná pravidla.
- Při ukončení činnosti musí být s dobrovolníkem proveden rozhovor.

Doprovod a další vzdělávání

- Každý dobrovolník obdrží doprovod a podporu prostřednictvím odpovědné osoby (koordinátora dobrovolnické činnosti).
- Povinností dobrovolníku je dále se vzdělávat a podílet se na výměně zkušeností.
- Každý dobrovolník by měl být přijat do příslušné dobrovolnické organizace.

2. Vztahy k věznicí

- Možnost dobrovolnické činnosti ve vězení musí být závazně stanovena příslušným státním úřadem.
- Dobrovolníci a zaměstnanci věznice společně naplňují penitenciární cíle.
- Věznice ustanoví pro dobrovolníky kontaktní osobu.
- Vězněné osoby a zaměstnanci věznice obdrží informace o právu věznu setkat se s dobrovolníky a o nabídkách dobrovolníku.
- Vědní věznice nabídne dobrovolníkům minimálně jednou ročně možnost setkání.
- Věznice poskytne pro činnost dobrovolníku vhodné prostory a přiměřený čas.
- Věznice zajistí dobrovolníkům pojištění a náhradu oprávněných výloh.

Zaver

Mezinárodní akce, které umožnily vypracovat tato doporučení, budou pokračovat. K tomu jsou nezbytné odpovídající finanční prostředky. Dobrovolníci angažující se v evropském vězení potřebují morální i finanční podporu.

Doporučení, která byla navrhována při lokálních setkáních a přijata na Evropském setkání 26. – 29. května 2011 v Treviru, je třeba dále rozšiřovat do našich institucí a organizací. Vedle toho se budou EFK a ANVP společně obracet na evropské úřady, aby dosáhly jejich uznání.

Doufáme, že tato doporučení budou představovat podporu pro dobrovolníky ve vězení a orientaci pro vězení v Evropě.

Contact:

ANVP

www.anvp.fr

Europäisches Forum www.europaforum-kriminalpolitik.org